

Державно-правові ідеї Жана Бодена

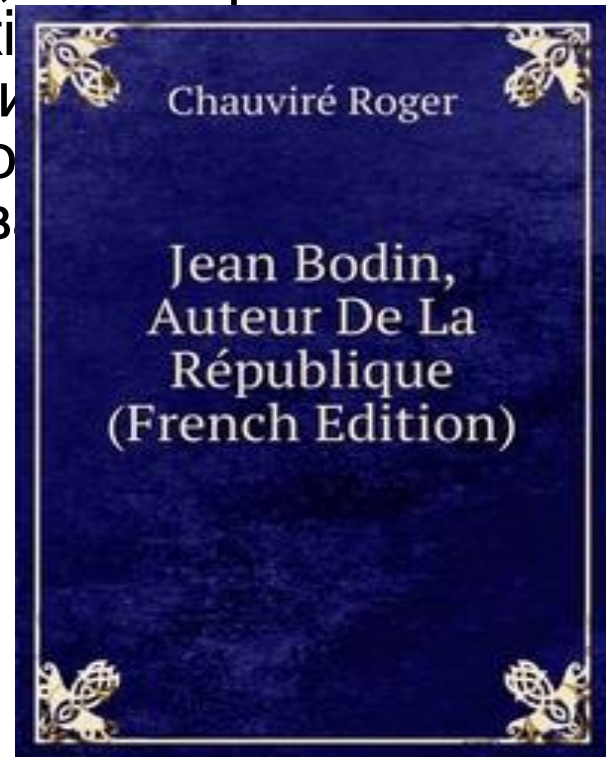

Підготувала:
Студентка з курсу, 32 групи СГФ
Батан Ірина

- **Жан Боден** (фр. *Jean Bodin*) (1530р. — 1596р.) — французький політик, філософ, економіст, правознавець. Народився у французькому місті Анжері. Отримав юридичну освіту в Тулузі заслужив вчений ступінь, деякий час викладав в університеті, і хоча лекції його закінчувалися під оплески, посаду професора він так і не отримав. Ймовірно, саме невдача у кар'єрі професора привела його в 1561 році в Париж, де він спробував свої сили на адвокатському поприщі.
- 1566 ознаменувався виходом у світ його першої знаменитої книги 'Метод полегшеного вивчення історії'. ('*Methodus ad facilem historiarum cognitionem*') Ця книга стала популярна у всій Європі, витримавши кілька ідан. Правда слід зауважити, що її зміст не цілком відповідає назві

У праці 'Шість книг про державу' Жан Боден розглядав походження держави, її зв'язок з правовими нормами, класифікував ці норми за походженням. Важливу частину роботи становили дослідження з пристрою управління як центрального, так і на місцях. При цьому він посилався не тільки на історичні джерела, а й роботи Платона ('Держава'), Ксенофонта ('Кіропедія'), Цицерона, Макіавеллі ('Держави ...'). У величезній кількості він цитує античні і особливо середньовічні джерела. Тлумаченню римського права

Держава є здійснення суверенною владою справедливого управління багатьма родинами і тим, що знаходиться в їх загальному владенні'- писав Боден. 'Як судно - лише безформний шматок дерева, якщо позбавити його всіх форм, таких, як борт, ніс корабля, корми, штурвал, так і Держава - ніщо без тієї суверенної влади, яка скріплює всіх їх членів та дозволяє всім домами і дозволяє всім домами і колегіям стати єдиним тілом. Якщо продовжити уподібнення судну, то як воно може бути частково покалічено або повністю знищено, так і народ, хоч і зі своєю територією може бути розшматований по всьому світу, і навіть повністю винищений; насправді не населення формує держава, але союз народу під однією єдиною суверенною владою. Загалом, суверенітет - істинний фундамент, основа, на яку спирається вся структура Держави, і від неї залежать всі судові відомства, закони і розпорядження; воно є єдиним зобов'язанням, яке пов'язує сімейства, тіла, колегії, приватні особи в єдине досконале тіло, саме яке і називається Держава '

Суверенітет володіє за п'ятьма властивостями:

1) Суверенітет єдиний і неподільний - він не може бути розділений між королем і народом, кількома різними організаціями, і не може по черзі здійснюватися ними.

2) Суверенна влада постійна - її не можна передати на час або на інших умовах будь-якій особі.

3) Суверенна влада необмежена і надзаконного - жоден людський закон не може обмежувати суверенітет.

4) Суверенна влада підкоряється тільки божественним і природним законам, але не релігійним догмам.

5) Суверенітет може належати або одній людині, або меньшенству населення країни, або всім дієздатним людям. Але ні в якому разі не допустимо посягання на суверенітет з боку папського престолу.

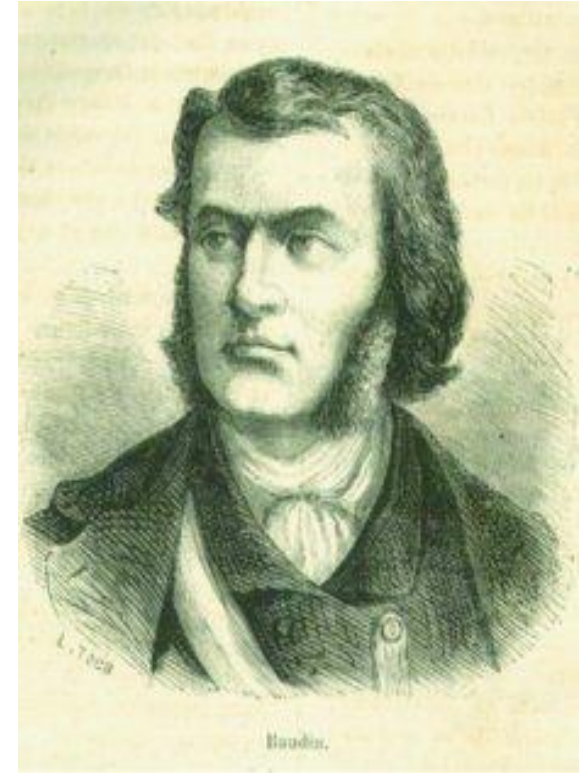
Жан Боден виділяв три способи походження держави.

Перший - звичайний. Сім'я поступово перетворюється в рід. Потім старійшини отримують владу за неписаними законами, нарешті це фіксується 'на папері'. Таким способом відбувалися держави в епоху зародження Стародавнього Світу і варварські держави на рубежі Стародавнього світу і Середніх віків.

Другий - суспільний договір. Це ідеальний спосіб. Так зазвичай зі слабких пологів складаються могутні королівства і імперії. Так з'являлися нові держави в розквіт Стародавнього Світу (в Греції та в момент утворення єдиної Римської держави, а також і в інших випадках), а також в середній період Середніх Століть.

Третій спосіб - це розпад великих держав. Він характерний для останнього періоду Стародавнього Світу і для середньовічної роздробленості.

- Що стосується особистих пристрастей Бодена, то він вважав найкращим державним устроєм абсолютну монархію. Вона забезпечує виконання волі монарха в будь-якому випадку крім тих, які суперечать природним або божественним законам.
- Обмежена монархія або аристократія призводять до того, що суверенітет наче не зосереджується в одній особі. У результаті робота такої держави буде менш ефективна. Аристократія схильна до постійних розбратів партій і боротьбі честолюбств, вона не зможе впоратися із заколотами, якщо їх підніме народ, відсторонений від влади.

- У праці "Шість книг про республіку під "республікою" автор мав на увазі державу взагалі.
- Під *поняттям держави (республіки)* він розумів "правове управління багатьох сімей і те, що в них спільне, під суверенною владою". Тобто, для мислителя держава – це, перш за все, правове управління, вона має правий, справедливий та правовий характер. Це означає, що вона діє на основі *права, справедливості і законності*. Цим держава відрізняється від неправових, несправедливих спілкувань і груп, наприклад від банди розбійників. І, хоча, на відміну від Аристотеля, Боден не включає кінцеву мету, тобто же загальне благо, у поняття держави, проте, розглядаючи державу, як справедливе спілкування, правове управління, він фактично висуває й надзвичайно важливі *цілі і завдання*, ради досягнення яких

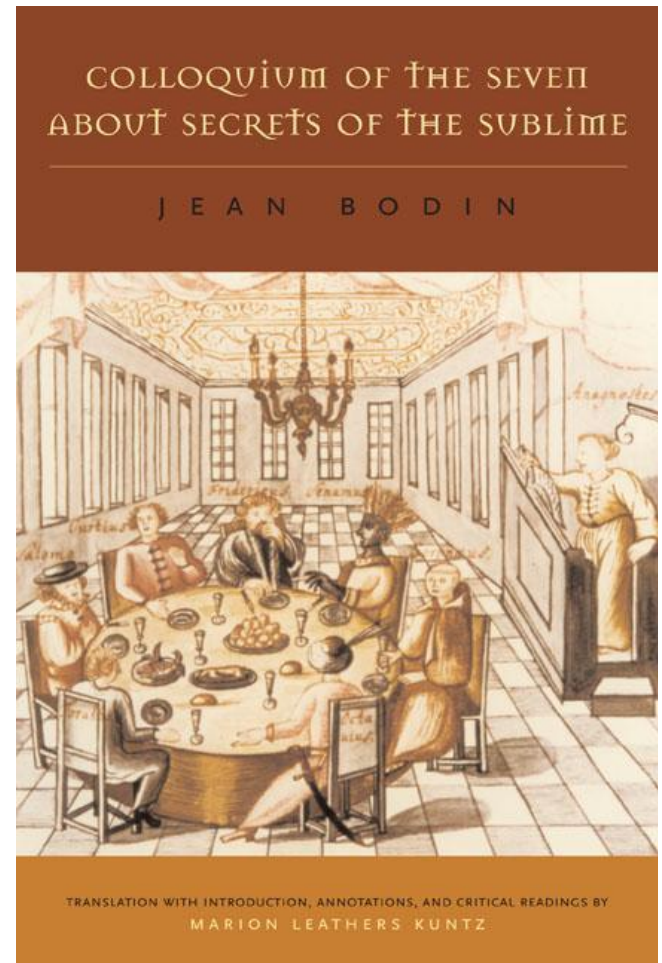

Найважливішою ознакою держави є *влада*, відношення влади, тобто управління і підпорядкування. Соціальне спілкування на різних його рівнях є, по суті, розподіл *людей на дві категорії*: тих, хто управляє, та тих, хто підпорядковується. Без цього соціальне спілкування по
р

Боден виступає *проти рабства і кріпацтва*. Він вважав, що рабство суперечить справедливості. Заперечуючи тезу Аристотеля, що ніби рабство відповідає природі, Боден писав, що рабство можна було б вважати таким, що відповідає природі, коли б сильний, багатий, але нерозумний підкорявся мудрому, освіченому, хоча слабкому та бідному, але підкорення розумних дурним, освічених неосвіченим і добрих злим *суперечить природі*. Вважати ж рабство ознакою милосердя стосовно полонених, як це робили прихильники рабства, Боден вважав рівнозначним, щоб захоплюватися милосердям розбійників за те, що вони дарують життя своїм жертвам. Посилання ж на те, що рабство існує тривалий історичний період, є, на думку мислителя, також безпідставним, оскільки таке посилання може виправдовувати і принесення людей в жертву, яке також характерне для людства тривалий історичний період. В цьому ж підкреслював Боден, рабство суперечить

у виробленні сучасного поняття громадянства. Об'єднання багатьох сімей в державу означає, ніби глави сімей перетворюються у громадян держави, пов'язуються відносинами державної влади і підпорядкування. Однак, *політичне підпорядкування не знищує свободу людини*: вона обмежується, але не зникає повністю. Громадянин держави – це вільна людина, підпорядкована владі державній владі. Головна та визначальна ознака громадянства – підпорядкування політичній

Ж. Боден прагнув гармонійної справедливості, характеризуючи право як мету буття держави. Держави він поділяв за способом здійснення влади на три види:

Законні

Вотчинні
(сеньйоральні)

Тиранічні

- Законними державами є такі, у яких піддані дотримуються законів суверена, а суверен — законів природи, зберігаючи природну свободу і приватну власність підданих. Вотчинні (сеньйоральні) держави — ті, у яких суверен силою зброї захопив власність людей і управляє ними як батько родини. У тиранічних державах суверен уникає природних законів, розпоряджаючись власністю людей на свій розсуд. Найкращою, на думку Бодена, є така держава, у якій суверенітет належить монарху, а управління має аристократичний характер. Таку державу мислитель називав **королівською**

Дякую за увагу!

